

Art. 11. Wykonanie ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów i Ministrom: Oświaty, Zdrowia oraz Kultury i Sztuki w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministrem Skarbu.

Art. 12. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 1950 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Minister Oświaty: w z. *H. Jabłoński*

Minister Zdrowia: *T. Michejda*

Minister Kultury i Sztuki: *S. Dybowski*

Wiceprezes Rady Ministrów i Przewodniczący
Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego:
H. Minc

Minister Skarbu: *K. Dąbrowski*

106

U S T A W A

z dnia 7 marca 1950 r.

o planowym zatrudnianiu absolwentów średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych.

Rosnące potrzeby gospodarki socjalistycznej wymagają prowadzenia planowej polityki w dziedzinie zatrudnienia nowych kwalifikowanych kadr, przede wszystkim technicznych. Państwo Ludowe — przeznaczając ogromne sumy na kształcenie młodzieży w szkołach zawodowych i w szkołach wyższych — powinno planowo kierować dopływem absolwentów tych szkół do uspołecznionych zakładów pracy i zapewnić młodzieży możliwość niezwłocznego włączenia się w budownictwo socjalistyczne.

W tym celu stanowi się, co następuje:

Art. 1. 1. Absolwenci średnich szkół zawodowych oraz szkół wyższych mogą być zobowiązani do pracy w zakresie swoich specjalności w oznaczonej instytucji państwowej lub samorządowej albo w innym oznaczonym uspołecznionym zakładzie pracy.

2. Czas trwania obowiązku, przewidzianego w ust. 1, nie może przekraczać lat trzech.

Art. 2. 1. Absolwentem w rozumieniu niniejszej ustawy jest ten, kto po dniu wejścia jej w życie ukończył studia, przepisane programem średniej szkoły zawodowej lub szkoły wyższej.

2. Właściwi ministrowie lub Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego określają dla szkół im podległych szczegółowe warunki, powodujące uznanie osób, odbywających studia, za absolwentów w rozumieniu ust. 1.

Art. 3. 1. Rada Ministrów ustali w drodze uchwały, ogłoszonej w Monitorze Polskim, wykaz szkół wyższych (wydziałów, specjalności), których absolwenci podlegają przepisom niniejszej ustawy.

2. Wykazy średnich szkół zawodowych, których absolwenci podlegają przepisom niniejszej ustawy, ustala w drodze zarządzeń, ogłoszonych w Monitorze Polskim — Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego lub właściwi ministrowie w zakresie szkół im podległych.

Art. 4. Przewodniczący państwowej Komisji Planowania Gospodarczego ustala corocznie do dnia 1 kwietnia ilościowy plan zatrudnienia absolwentów, sporządzony na podstawie wniosków zainteresowanych ministrów.

Art. 5. 1. Obowiązek, przewidziany w art. 1 ust. 1, powstaje z dniem doręczenia absolwentowi nakazu.

2. Nakaz wydaje Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego lub minister, właściwy ze względu na szkołę, w której absolwent ukończył studia.

3. Ministrowie i Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego mogą przekazać swoje uprawnienia, przewidziane w ustępie poprzedzającym, powołanym przez nich w tym celu Komisjom Przydziału Pracy dla Absolwentów.

Art. 6. 1. Nakaz określi zakład pracy, do którego kieruje się absolwenta oraz czas trwania obowiązku, określonego w art. 1 ust. 1, stosownie do potrzeb danego zawodu lub specjalności w granicach, ustalonych art. 1 ust. 2.

2. Okresu praktyki, odbytej zgodnie z programem studiów lub przepisami szczególnymi, nie zalicza się absolwentowi do czasu, oznaczonego w nakazie; wyjątki może określić w drodze zarządzenia Prezes Rady Ministrów w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Ministrem Oświaty i innymi zainteresowanymi ministrami.

Art. 7. 1. Przy wydawaniu nakazu uwzględnia się w miarę możliwości życzenia absolwenta co do rodzaju i miejsca pracy oraz inne okoliczności o znaczeniu osobistym i społecznym.

2. Absolwenta, zatrudnionego w instytucji państwowej lub samorządowej albo w innym uspołecznionym zakładzie co najmniej od roku przed ukończeniem studiów, pozostawia się w miarę możliwości w tym zakładzie, jeżeli kwalifikacje absolwenta mogą w nim być należycie wykorzystane.

Art. 8. Umowa o pracę, zawarta przez ucznia średniej szkoły zawodowej lub studenta szkoły wyższej, rozwiązuje się z mocy samego prawa po ukończeniu przez

niego studiów z dniem powstania obowiązku, określonego w art. 1 ust. 1.

Art. 9. 1. Wykonanie obowiązku, określonego w art. 1 ust. 1, odracza się:

- 1) absolwentom, powołanym do czynnej służby wojskowej — na czas jej trwania,
- 2) absolwentom, niezdolnym do pracy — na czas trwania tej niezdolności,
- 3) absolwentom średnich szkół zawodowych, którzy przyjęci zostali do szkoły wyższej (na wydział, specjalność), objętej wykazem, przewidzianym w art. 3 ust. 1 — do czasu ukończenia studiów, przepisanych programem tej szkoły wyższej,
- 4) absolwentom szkół wyższych, którzy podjęli dalsze studia, prowadzące do uzyskania stopni naukowych — do czasu ukończenia tych studiów.

2. Odroczenie lub zwolnienie od wykonania obowiązku, przewidzianego w art. 1 ust. 1, może być przyznane absolwentowi średniej szkoły zawodowej w przypadku, zasługującym na szczególne uwzględnienie, również i w razie przyjęcia takiego absolwenta do szkoły wyższej, nie objętej wykazem, przewidzianym w art. 3 ust. 1.

3. Odroczeń lub zwolnień na podstawie ustępów poprzedzających udziela Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego lub minister, właściwy ze względu na szkołę, w której absolwent ukończył studia. Minister lub Prezes Centralnego Urzędu Szkolenia Zawodowego może przekazać swe uprawnienia w tym zakresie Komisjom Przydziału Pracy dla Absolwentów.

Art. 10. 1. Absolwenci liceów pedagogicznych obowiązani są do pracy w szkolnictwie przez przeciąg trzech lat i nie korzystają z odroczenia, przewidzianego w art. 9 ust. 1 pkt 3.

2. Absolwenci średnich szkół zawodowych, podległych Centralnemu Urzędowi Szkolenia Zawodowego, a objętych szczególnym wykazem, ogłaszanym corocznie w Monitorze Polskim, nie korzystają w danym roku z odroczenia, przewidzianego w art. 9 ust. 1 pkt 3.

3. Odroczenia, przewidzianego w art. 9 ust. 1 pkt 3, można jednak udzielić absolwentom, wymienionym w ust. 1 i 2, którzy wykazują szczególne zdolności i pilność, rokujące wybitne postępy w dalszym kształceniu się.

Art. 11. 1. Odroczenie, udzielone absolwentowi dla dalszych studiów, ulega cofnięciu w razie przerwania tych studiów lub przeniesienia się absolwenta do szkoły wyższej (na wydział, specjalność), nie objętej wykazem przewidzianym w art. 3 ust. 1.

2. Uczeń ostatniej klasy średniej szkoły zawodowej zostaje objęty obowiązkiem, określonym w art. 1 ust. 1, jeżeli do egzaminów końcowych nie przystąpił w przepisany terminie bez usprawiedliwionej przyczyny albo też dwukrotnie egzaminu tego nie złożył z wynikiem zadowalniającym.

3. Przepis ust. 2 stosuje się również do studentów ostatniego roku szkoły wyższej akademickiej z tym, że w przypadkach wyjątkowych studentowi takiemu może być udzielone odroczenie wykonania obowiązku, określonego w art. 1 ust. 1, na rok następny po ukończeniu studiów dla złożenia egzaminów końcowych.

Art. 12. 1. Stosunek pracy, oparty na nakazie, wydanym w trybie niniejszej ustawy, podlega odpowied-

nie przepisom o umowie o pracę z tym, że prawo pracownika do rozwiązania stosunku pracy w drodze wypowiedzenia zawieszają się na czas trwania obowiązku pracy.

2. Absolwentowi służy prawo do wynagrodzenia i do innych świadczeń zgodnie z obowiązującymi przepisami lub postanowieniami zbiorowych układów pracy.

Art. 13. 1. Kierownik zakładu pracy ma obowiązek zatrudnić absolwenta przez okres, wskazany w nakazie, na stanowisku, odpowiadającym kwalifikacjom absolwenta.

2. W razie rozwiązania stosunku pracy przed upływem terminu, oznaczonego w nakazie, kierownik zakładu pracy obowiązany jest zawiadomić o tym władzę, która wydała nakaz. Władza ta skieruje absolwenta do innej pracy na czas, pozostały do końca okresu, oznaczonego w nakazie.

Art. 14. Kierownikowi zakładu pracy nie wolno zatrudnić na podstawie umowy o pracę absolwenta, podlegającego przepisom niniejszej ustawy, przed wykonaniem przez niego obowiązku, określonego w art. 1 ust. 1, chyba że absolwent uzyskał zwolnienie lub odroczenie. Zawarta wbrew temu postanowieniu umowa o pracę jest nieważna.

Art. 15. 1. Zakład pracy obowiązany jest przydzielić mieszkanie absolwentowi, jeżeli ten nie posiada mieszkania w miejscowości, w której znajduje się zakład lub w jej pobliżu.

2. W miastach i osiedlach, w których wprowadzono publiczną gospodarkę lokalami, władze kwaterekowe przydzielają na wniosek zakładu pracy w pierwszej kolejności odpowiednie mieszkanie absolwentowi, skierowanemu do pracy w trybie niniejszej ustawy.

3. Koszt przeniesienia absolwenta do miejsca pracy pokrywa zakład pracy.

Art. 16. Kto bez uzasadnionej przyczyny wbrew obowiązкови, wynikającemu z nakazu (art. 5), uchyla się od podjęcia nakazanej pracy lub samowolnie ją porzuca albo przerywa jej wykonanie — podlega karze aresztu do trzech miesięcy i grzywny do 100.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 17. Kierownik zakładu pracy, który zawiera z absolwentem umowę o pracę albo zatrudnia go wbrew przepisowi art. 14 — podlega karze aresztu do sześciu miesięcy i grzywny do 250.000 zł albo jednej z tych kar.

Art. 18. 1. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do absolwentów wieczorowych państwowych szkół zawodowych.

2. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do uczniów i absolwentów szkół zawodowych, którzy odbywają lub ukończyli naukę w tych szkołach w wykonaniu obowiązku szkolnego, przewidzianego ustawą z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. R. P. z 1924 r. Nr 65, poz. 636, z 1926 r. Nr 93, poz. 538, z 1931 r. Nr 101, poz. 773, z 1945 r. Nr 43, poz. 236, z 1946 r. Nr 4, poz. 30 i z 1948 r. Nr 27, poz. 182).

Art. 19. Minister Oświaty ogłosi w Monitorze Polskim wykaz organizowanych przez Ministerstwo Oświaty kursów dokształcających o programie co najmniej rocznym, których absolwenci podlegają przepisom niniejszej ustawy.

Art. 20. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego wyda w drodze zarządzenia szczególne przepisy o właściwości władz i trybie w sprawach wydawania nakazów oraz udzielania odroczeń i zwolnień.

Art. 21. Wykonanie ustawy porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i wszystkim ministrom.

Art. 22. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *B. Bierut*

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Wiceprezes Rady Ministrów i Przewodniczący
Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego:
H. Minc

Minister Obrony Narodowej: w z. *Wł. Korczyc*

Minister Spraw Zagranicznych: w z. *S. Wierbłowski*

Minister Administracji Publicznej: *Wł. Wolski*

Minister Bezpieczeństwa Publicznego: *St. Radkiewicz*

Minister Skarbu: *K. Dąbrowski*

Minister Sprawiedliwości: *H. Świętkowski*

Minister Oświaty: w z. *H. Jabłoński*

Minister Górnictwa i Energetyki: *R. Nieszporek*

Kierownik Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego:

K. Zemajtis

Minister Przemysłu Lekkiego: *E. Stawiński*

Minister Przemysłu Rolnego i Spożywczego:

B. Rumiński

Minister Handlu Wewnętrznego: *T. Dietrich*

Minister Handlu Zagranicznego: *T. Gede*

Minister Rolnictwa i Reform Rolnych: *J. Dąb-Kociol*

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *K. Rusinek*

Minister Kultury i Sztuki: *S. Dybowski*

Minister Żeglugi: *A. Rapacki*

Minister Leśnictwa: *B. Podedworny*

Minister Komunikacji: *J. Rabanowski*

Minister Poczty i Telegrafów: *W. Szymanowski*

Minister Zdrowia: *T. Michejda*

Kierownik Ministerstwa Budownictwa: *R. Piotrowski*

107

U S T A W A

z dnia 7 marca 1950 r.

o zapobieżeniu płynności kadr pracowników w zawodach lub specjalnościach szczególnie ważnych dla gospodarki uspołecznionej.

Potrzeby gospodarki socjalistycznej wymagają zapewnienia uspołecznionym zakładom pracy oraz instytucjom państwowym i samorządowym kwalifikowanych i trwale z nimi związanych kadr.

W celu zapobieżenia szkodliwej płynności kwalifikowanych kadr, sprzecznej z zasadami planowej gospodarki, stanowi się, co następuje:

Art. 1. Osoby, posiadające kwalifikacje w zawodach lub specjalnościach szczególnie ważnych dla uspołecznionej gospodarki, mogą być zobowiązane przez czas oznaczony do pozostawiania w uspołecznionym zakładzie pracy lub w instytucji państwowej albo samorządowej na zajmowanych przez nie stanowiskach lub na innych stanowiskach, odpowiadających ich kwalifikacjom.

Art. 2. Rada Ministrów — na wniosek Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, zgłoszony po zasięgnięciu opinii Centralnej Rady Związków Zawodowych — określi w drodze rozporządzenia zawody i specjalności, do których stosuje się

przepisy niniejszej ustawy oraz rodzaj kwalifikacji osób, oznaczonych w art. 1.

Art. 3. 1. Obowiązek, o którym mowa w art. 1, powstaje z dniem doręczenia pracownikowi nakazu, wydanego przez ministra właściwego ze względu na zakład pracy lub instytucję, zatrudniającą tego pracownika.

2. Nakaz określi czas trwania obowiązku stosownie do potrzeb danego zawodu lub specjalności na okres nie dłuższy, niż dwa lata.

Art. 4. 1. Nakaz, zobowiązujący do pozostawiania na zajmowanym lub równorzędnym stanowisku, nie zmienia na niekorzyść pracownika istotnych warunków istniejącej umowy o pracę, a jedynie zawiesza prawo pracownika do wypowiedzenia umowy o pracę w okresie trwania obowiązku.

2. Nakaz, zobowiązujący do pozostawiania w tym samym uspołecznionym zakładzie pracy albo w insty-